

Unibertsitateko ikasketak

ZERGATIK MATRIKULATZEN DIRA IKASLE EUSKALDUNAK GAZTELANIAZKO TALDEETAN?

Euskal Autonomia Erkidegoko ikasleen %75 inguruk euskaraz egiten du unibertsiterako sarbide proba. Euskal Herriko Unibertsitateko Komunikazio eta Gizarte Zientzietako Fakultatean, bestalde, euskarazko matrikulazioak ez dira %37ra helden. Zergatik? Zein faktorek eragiten dute horretan? Zein ondorio ditu?

Ainhoa Ortega Bretos

@ob_ainhoa

ARGAZKIA: LUIS JAUREGIALTZO / ARGAZKI PRESS

2015ean inkesta bat egin zuen Gizarte eta Komunikazio Zientzietako Fakultateko Euskara Batzordeak. Ikasleei planteatutako galderen bitartez, matrikulazio joeren zergatiaren ideia orokor bat ateratu zuen, eta hurrengo ikasturtean kanpaina bat jarri zuen martxan. Esku-orriak banatu zituzten matrikula egiten zeuden ikasleen artean, euskararen inguruko “aurreiritziak” deuseztatzeko: “Gaztelaniazko eskoletan kalitatea hobea da”, “lan irteerak zabalagoak dira gaztelaniaz ikasiz gero”, “euskarazko taldeak itxiagoak dira”, eta abar.

Kanpainak eragina izan zuen, bereziki Ikus-Entzunezko Graduan. Izan ere, %50etik gorakoa izan zen euskarazko matrikulazioa. Hurrengo ikasturtean, bestalde, berriro egin zuen behera.

Jaione Aiestaran kazetariak aztertu duenez, “hiztunaren hizkuntza gaitasuna oso kontzeptu dinamiko da, etengabe eraldatzen, mugatzen eta osatzen dena”. Hortaz, hainbat faktore dira hizkuntzaren erabileran eragiten dutenak. Komunikazio eta Gizarte Zientzietako ikasleen matrikulazio joeren

analisi egin du Aiestaranek. Euskarazko matrikulazioek izan duten bilakaerari arrazoiak eta zergatiak bilatzeko teknika kuantitatibo eta kualitatiboak erabili ditu, baita azken urteetako diagnostia planteatzeko ere.

Euskararen erabileran eragiten duten faktoreak

Asko dira goi-mailako ikasketak gaztelaniaz ikasteko egon daitezkeen arrazoi edo zergatiak. Lehenik eta behin, gaztelaniaren presioa. Aiestaranek aztertutakoaren arabera, presioa handia da, bai euskararentzat mesedegarriak diren testuinguruetan, baita oztopatzailerak direnetan ere. Izan ere, Jone Hernandez EHUKo irakasleak dioenez, euskara ikasteko eskubidea ezagutu dute egungo gazteek, eta hori asimilatzen dihardute oraindik ere, euren familiarekin eta gizartearekin batera: “Nola txertatu gazte horiek ezagutzen dituzten testuingurua eta erreferenteak euren familiek eskaintzen dieten testuinguru eta erreferenteekin?”.

Horrez gain, ohiturak aipatu ditu Aiestaranek. Azaldu duenez, pertsonen hizkuntza-ohiturak lotura zuzena du testuinguruarekin, euskara-eskola irudiarekin eta kontzientzia faltarekin. Horrekin zerikusia du baita ere euskararen

aldaeren prestigioak eta legitimitateak. Izan ere, “hizkuntza gutxituetako hiztun berriek segurtasun falta, konfiantza falta eta benetako hiztunak ez direlako sentipena izan ohi dute, eta norbere burua euskaldun berri moduan ikusteak izan dezake ondorioz”.

Gazteek euskarari atxikitzen dizkion balioak, kontzientzia eta konpromisoa ere kontuan hartu ditu Aiestaranek: “Euskara ikasteak ez dakar halabeharrez hizkuntzarekiko identifikazioa ezta konpromisoa ere”. Identitatearekin nahasita egon ohi da faktore integratzailea; batzuetan oso erreala da, baina ia denean gaztelaniaz bizi diren askorentzat euskara ez da integratzeko hizkuntza. Horren harira, nerabezaroan identitatearen berregituraketa gertatzen dela azaldu du. Norberaren hainbat alderdi elkarrekin integratzen dira garai horretan, eta erreferentzia-ereduen krisia irekiko da.

Amaitzeko, lan espektatibak eta hizkuntzak lan merkatuan duen balioa oso garrantzitsutzat jo du Aiestaranek. Azaldu duenez, EAEn oso hedatua dago etorkizunean lana egiteko euskara beharrezkoa izatearen ideia (%77) eta Nafarroan ere pisu nahikoa dauka (%46); Ipar Euskal Herrian, bestalde, datu horietatik urrun daude (%22).

Euskaraz eta gaztelaniaz, bietara ikastea hobesten dute ikasleek

Komunikazio eta Gizarte Zientzietako ikasleen matrikulazio joeren analisia egiteko, EHUko sarbide berriko euskarazko matrikulazioak ikertu ditu kazetariak, 2003-2004 eta 2016-2017 ikasturteen arteko epean. Horrez gain, sei elkarrizketa egin ditu EHUko Fakultatean eskaintzen diren komunikazio-arloko hiru graduetako lehen mailako ikasleekin, eta guztiek dute euskara maila altua.

Azaldu duenez, 2003-2004 ikasturteetik hona, etengabe hazi dira sarbide berriko euskarazko matrikulazioak EHU. Hamalau urtean, 13,18 puntu igo dira matrikulazioak, %37,82tik %51ra. Gizarte eta Komunikazio Zientzien Fakultateari dagokionez, Ikus-entzunezko Komunikazioan eman dira gorabehera gehien. 2007-2008 ikasturtean Ikus-en-

Proportzioak ez datoz bat; unibertsitate arteko ikasketak euskaraz egin eta gero askok unibertsitatean gaztelaniazko adarrean aritzea erabakitzen dute, tartean Gizarte eta Komunikazio Zientzien Fakultatean.

tzunezko Komunikazioko ikasleen %55,8k eman zuen izena euskarazko taldeetan. Hurrengo hamarkadan, euskarazko matrikulazioak %40 inguruan ibili ziren, eta 2015-2016 ikasturtean %32 izan zen.

Harreman Publikoak, Publizitatea eta Kazetaritzako graduak ere antzeko eboluzioa izan dutela esan du Aiestaranek. Publizitatea eta Harreman Publikoetan, euskarazko matrikulazioak ez dira inoiz %50era heldu.

Matrikulazio joerak eta egindako inkestak kontuan hartuta, hainbat ondorio azaldu ditu kazetariak. Lehenik eta

behin, aipatu du hainbat ikaslek eskola-hizkuntza gisa ikusten dutela euskara, hezkuntza formaleko tresna: "Titulu bat izatera mugatzen dute euskara gaitasuna, euskara ez da hausnarketarako tresna, ezta eztabaidarako tresna ere". Bere iritziz, ikasleek askatasunarekin lotzen dute unibertsitatea, beraiek erabaki dutena ikasteko aukera dutelako: "Identitate-bilaketaren azken fasean da goen 18 urteko gazte batentzat, ordura arteko ohitura, tradizio edo inposaketekin apurtzeko modu bat izan daiteke erabaki hori". Baina era berean, familia-kideek egindako prozesua erreproduzitzen dute beste askok.

Aiestaranek ikertutakoaren arabera, ikasleek argi dute euskarak garrantzia izan dezakeela lan-munduari begira. Euskal Herrian lan egin nahi dutenek derrigorrezko ikusten dute euskararen ezagutza izatea, gainerako hainbat hizkuntzarekin batera: frantsesa, ingelesa eta abar. Ikasle horientzat euskara "balio erantsi bat" baino ez dela azaldu du kazetariak.

Euskal Herritik kanpo lan egin nahi dutenentzat, aldiz, "ateak ixteko modu bat" da euskaraz ikastea: "Euskarak izan dezakeen baliogarritasuna erabat desgertzen da gure mugetatik kanpo". Izan ere, zenbaitentzat euskara hizkuntza "inposatua" izan da, leku mugatua izan baitu beraien bizitzetan: eskolako gela, eremu arautua eta derrigorrezkoa.

Beste hainbaten ustez, ordea, bi hizkuntzatan ikasteko aukera eman behar luke unibertsitateak. Izan ere, inkesta egindako ikasle guztiak bat datoz aitortzean unibertsitateko hizkuntza ereduak trinkoegiak direla, aukeratu behar izateak alboratzea esan nahi duelako ezinbestean. Proposatzen duten eredu eleanitzean, ikasle bakoitzak aukeratuko luke zein hizkuntzatan ikasi nahi duen ikasgai bakoitza. Zentzu horretan, ereduak arteko muga "trinkoa" euskarazko matrikulazioen kalterako izan daitekeela azaldu du Aiestaranek. ■

BABESLEA: **BIZKAIKO FORU ALDUNDIA**

Eman hegoak euskarari

Bizkaia
foru aldundia
diputación foral
www.bizkaia.eus